"DAN MIN HU, MELA, BIEX SAĦANSITRA R-RIĦ U L-BAĦAR JISIMGĦU MINNU?" RIFLESSJONIJIET FUQ MK 4, 35-41

Fr Martin Micallef OFMCap

L-Evanġelju skont San Mark, forsi minħabba li huwa l-iqsar fost l-erba' Evanġelji, għal ħafna żmien donnu ġie ttraskurat minn dawk li jistudjaw l-Iskrittura. Iżda meta ħafna minn dawn l-istudjużi għarfu b'reqqa li dan hu l-ewwel Evanġelju li nkiteb, l-interess għall-istudju f'dan l-Evanġelju kiber sewwa u bosta studji ġodda tefgħu dawl ġdid fuq is-sbuħija tat-teoloġija li hemm minsuġa fir-rakkonti kkuluriti li flimkien jiffurmaw in-narrativa ta' dan l-Evanġelju.[1] Nistgħu ngħidu li dan l-Evanġelju jagħti aktar spazju lill-azzjoni milli lit-tagħlim ta' Ġesù.

Ir-rakkonti li jimlew il-paġni ta' dan l-Evanġelju juru lil Ġesù b'wiċċ tassew uman, filwaqt li jagħtuna wkoll l-emozzjonijiet tiegħu, jiġifieri dak li kien iħoss Ġesù quddiem sitwazzjonijiet ta' persuni differenti.[2] Flimkien ma' dan, insibu wkoll is-sentimenti u l-imġiba ta' tant persunaġġi li jiltaqgħu ma' Ġesù. Hekk jurina l-episodju li sejrin nitkellmu fuqu f'dan l-artiklu, l-episodju li nsibuh f'Mk 4:35-41 li jirrakkonta l-ġrajja ta' meta Ġesù u d-dixxipli sabu ruħhom f'maltempata kbira waqt li kienu fid-dgħajsa.[3]

Hemm sitt punti li se nippruvaw nieqfu ftit fuqhom: il-maltempata; id-deskrizzjoni ta' Ġesù rieqed; ir-reazzjoni tad-dixxipli għall-fatt li Ġesù kien rieqed; l-azzjoni ta' Ġesù quddiem il-maltempata; it-tweġiba ta' Ġesù lid-dixxipli; l-istagħġib tad-dixxipli quddiem il-miraklu ta' Ġesù.

Il-maltempata

L-episodju tal-maltempata fuq il-baħar li nsibuh f'Mk 4:35-41 jgħaqqad mat-taqsima ta' qabel, jiġifieri l-ewwel parti tal-Kapitlu 4 (Mk 4:1-34) fejn naqraw hekk: "Raġa' beda jgħallem ħdejn il-baħar, u nġabret madwaru kotra kbira, hekk li kellu jitla' bil-qiegħda f'dgħajsa fuq il-baħar, u n-nies kollha l-art matul ix-xatt" (v.1). Wara jum sħiħ li matulu Ġesù qagħad jgħallem bil-parabboli, San Mark jippreżenta numru ta' mirakli li wettaq Ġesù u li jservu sabiex juruna l-qawwa tiegħu fuq l-elementi kollha, filwaqt li dan kollu jqajjem biża' f'dawk preżenti. Ir-rakkont tat-tempesta nsibuh irrakkuntat eżattament bejn id-diskors ta' Ġesù fuq il-parabboli u t-tliet mirakli drammatiċi oħra li huma rrakkuntati fil-Kapitlu 5, jiġifieri, il-miraklu li bih Ġesù juri l-qawwa tiegħu fuq ix-xitan meta jfejjaq raġel imxajtan f'Ġerasa (ara Mk 5:1-20) u l-miraklu li bih juri l-qawwa tiegħu fuq il-mewt meta jqajjem lit-tifla ta' Ġajru li kienet mejta u jfejjaq mara marida (ara Mk 5: 21-43). Dawn it-tliet elementi: in-natura, ix-xitan u l-mewt, kienu meqjusin bħala l-qawwiet li jheddu l-ħajja tal-bniedem.[4]

Is-silta tagħna tibda bid-dettalji tal-jum u l-ħin: "Dakinhar, xħin sar filgħaxija" (Mk 4:35). Ir-referenza għal "dakinhar" teħodna lura għal dak li nsibu qabel. Hawnhekk, mela, għadna fl-istess jum li Ġesù kien għadda fuq dgħajsa jgħallem lin-nies bil-parabboli.[5] Hekk insibu fil-versi ta' qabel dan l-episodju, xi ħaġa li tkompli toħroġ tajjeb fil-vers ta' wara, il-vers 36 fejn naqraw kif id-dixxipli "ħallew in-nies, u ħaduh magħhom kif kien fid-dgħajsa." Ġesù, mela, kien għadu fuq l-istess dgħajsa li fuqha kien tela' aktar kmieni sabiex jgħallem lin-nies. Huwa Ġesù nnifsu li kien fuq din id-dgħajsa, li fil-bidu ta' dan ir-rakkont jistieden lid-dixxipli u jgħidilhom: "Ejjew naqsmu għax-xatt l-ieħor" (v.35).[6] Din l-istedina ta' Ġesù tixbah dak li nsibu fil-bidu ta' dan l-Evanġelju meta Ġesù jgħid lid-dixxipli: "Ejjew immorru band'oħra, fl-irħula tal-qrib, ħalli nippriedka hemmhekk ukoll, għax għalhekk ħriġt" (Mk 1:38). B'dan il-kliem, Ġesù kien qed jistieden lid-dixxipli sabiex flimkien miegħu jħallu warajhom Kafarnahum u l-interessi tagħhom sabiex jakkumpanjawh fil-ministeru li kellu jwettaq fil-kumplament tal-Galilija.

In-naħa l-oħra tal-baħar tal-Galilija, fejn Ġesù stieden lid-dixxipli sabiex imorru miegħu bid-dgħajsa, kien faċċata ta' Kafarnahum, in-naħa tal-Lvant, li l-parti l-kbira tiegħu kien territorju pagan (ara Mk 5:1).[7] Dan ifisser li l-missjoni ta' Ġesù issa kienet se testendi għall-ewwel darba f'territorju pagan, lil hemm mill-fruntieri ta' Israel. Jekk kinetx l-intenzjoni ta' Ġesù li jmur f'territorju pagan, l-Evanġelista San Mark ma jgħidilna xejn b'mod espliċitu, iżda nistgħu nissoponu dan minħabba li l-inizjattiva sabiex imorru hemmhekk ġiet minn Ġesù nnifsu. Kien hu li qal lid-dixxipli: "Ejjew naqsmu għax-xatt l-ieħor" (v.35).

Imbagħad San Mark ikompli jinfurmana li "ħallew in-nies, u ħaduh magħhom kif kien fid-dgħajsa; u marru miegħu dgħajjes oħra" (v.36).[8] Is-soltu hu Ġesù li jieħu miegħu lid-dixxipli. Hekk per eżempju naqraw fl-episodju tat-Trasifugrazzjoni (ara Mk 9:2). Din il-passività min-naħa ta' Ġesù donnha tippreparana għall-fatt li Ġesù jibqa' rieqed u allura jidher passiv fil-maltempata li tqum fuq din l-istess dgħajsa.[9]

Hekk inkomplu naqraw: "U qam riefnu kbir, u l-mewġ beda tiela' għal ġod-dgħajsa, hekk li kienet ġa bdiet timtela bl-ilma" (Mk 4:37). Il-baħar tal-Galilija huwa magħruf għall-maltempati vjolenti li jinqalgħu mingħajr ebda avviż minħabba l-pożizzjoni tiegħu hekk kif ir-riħ jonfoħ mill-widien wieqfa tal-għoljiet li jdawru dan il-baħar.[10] Imma din id-darba l-maltempata kienet tant kbira li werwret saħansitra lil dawn is-sajjieda tas-sengħa. San Mattew meta jirrakkonta dan l-istess rakkont jagħtina l-impressjoni li kważi kien hemm *tsunami* fuq il-baħar meta juża l-espressjoni bil-Grieg: *seismos megas,* jiġifieri *marimoto* kbir, xi ħaġa li tiġri wkoll fuq l-art meta jmut Ġesù (ara Mt 27:51) u meta l-anġlu tal-Mulej jinżel igerbeb il-ġebla tal-qabar ta' Ġesù (ara Mt 28:2).

Id-deskrizzjoni ta' Ġesù rieqed

F'din il-maltempata kbira jinħass ħafna l-kuntrast kbir bejn l-atteġġjament ta' Ġesù li "kien fil-poppa, rieqed fuq imħadda" u

l-preokupazzjoni tad-dixxipli li "qajmuh u qalulu: 'Mgħallem, dan qisu mhu xejn għalik li aħna se nintilfu?'" (v.38). Din hija l-unika referenza għal Ġesù 'rieqed', bil-Grieg: *katheudon*, fl-Evanġelju.[11] Imma kif seta' Ġesù jorqod f'waqt ta' periklu bħal dan? Il-qawwa ta' dan ir-rakkont irridu nippruvaw infittxuh eżattament f'dan il-kuntrast. Xi kummentarji jiġbdu l-attenzjoni li hawnhekk m'aħniex wisq 'il bogħod mill-paradoss li nsibu fir-raba' parabbola li Ġesù jtenni qabel dan l-episodju. F'din il-parabbola, naqraw li wara li l-bidwi ħareġ jiżra' ż-żerriegħa huwa raqad. Anzi l-parabbola tippreċiża li "rieqed jew imqajjem, bil-lejl jew bi nhar, iż-żerriegħa tinbet u tikber, bla ma jaf kif" (Mk 4:27). Issa hawnhekk Ġesù kien żera' l-kelma, kien ta ordni, dik li jaqsmu għan-naħa l-oħra tal-baħar, u ara issa hu wkoll kien rieqed! Li tibqa' rieqed f'maltempata bħal dik huwa diġà miraklu fih innifsu. B'dan il-mod, Ġesù jiġi muri bħala eżempju ta' xi ħadd li jafda b'mod sħiħ f'Alla. Hekk naqraw, per eżempju f'Salm 4:9 "Nimtedd u norqod minnufih fis-sliem, għax int waħdek, Mulej, fis-sod tqegħedni."[12]

Numru ta' kummentarji jiġbdu l-attenzjoni għall-fatt li Ġesù li jorqod fid-dgħajsa f'nofs tempesta hija xena li tfakkarna f'xena oħra biblika. Ġesù rieqed jixbah lill-profeta Ġona li raqad fl-istiva tal-ġifen li ħadu f'Tarsis (ara Ġona 1:5b).[13] Hemm xebh kbir bejn iż-żewġ rakkonti:

- it-tempesta tissorprendi liż-żewġ profeti fuq id-dgħajsa;
- in-ngħas tat-tnejn waqt il-maltempata;
- kemm fil-każ ta' Ġona (Ġona 1:6), kif ukoll fil-każ ta' Ġesù (Mk 4:38) rieqed u mqajjem l-għajta 'se nintilfu' isegwi b'sejħa għall-għajnuna: lil Ġona talbuh jitlob lil Alla tiegħu, filwaqt li d-dixxipli jċanfru lil Ġesù u jistennew minnu li jagħmel xi ħaġa;
- Ġesù jaqsam il-baħar, iħalli x-xtajta ta' territorju Lhudi sabiex jilħaq għax-xtajta l-oħra, dik pagana. Hekk ukoll, Ġona huwa l-profeta *per eċċellenza*

mibgħut minn Alla għand il-pagani, f'dan il-każ, fil-belt il-kbira ta' Ninwè.

Minkejja dan il-paralleliżmu, il-qarrej jibda jinduna li Ġesù hu ppreżentat l-oppost ta' Ġona. Fil-ktieb ta' Ġona huwa Alla li jikkmanda r-riħ. F' San Mark ma nsibu xejn dwar dan. Minflok, huwa Ġesù li jieħu l-inizjattiva sabiex jaqsam għan-naħa l-oħra tax-xatt. Hekk ukoll fil-każ ta' Ġesù, is-salvazzjoni ma tasalx billi jitfgħu lill-profeta l-baħar kif ġara fil-każ ta' Ġona. Minflok, Ġesù il-profeta, jisma' t-talba ta' dawk li kienu miegħu fuq id-dgħajsa, iqum u jwaqqaf il-maltempata bil-kelma setgħana tiegħu.

Xi studjużi oħra iżda jinnutaw ukoll li hemm episodju ieħor li ħaqqu li jinqara f'paralleliżmu ma' dan tat-tempesta. Dan hu l-episodju tal-agunija ta' Ġesù fil-Ġetsemani (Mk 14:32-42):[14]

- fiż-żewġ episodji ix-xena seħħ filgħaxija;
- fiż-żewġ każijiet fil-bidu tar-rakkont insibu l-użu tal-verb bil-Grieg: *paralambanein* li jfisser "tieħu miegħek"; fil-każ tal-episodju tat-tempesta huma d-dixxipli li "jieħdu" lil Ġesù magħhom (Mk 4:36), imma fil-każ tal-episodju tal-agunija fil-Ġetsemani, huwa Ġesù li 'jieħu' miegħu xi dixxipli (ara Mk 4,36 u 14,33);
- fuq il-baħar Ġesù jorqod, filwaqt li d-dixxipli tiegħu jiġġieldu mal-biża' li kienu se jitilfu ħajjithom minħabba l-maltempata. Din l-istampa tinqaleb ta' taħt fuq fl-episodju tal-agunija ta' Ġesù, għaliex fil-ġnien tal-Ġetsemani huwa Ġesù li jiġġieled mad-dwejjaq li qabduh minħabba li kien se jmut, filwaqt li din id-darba huma d-dixxipli li jorqdu.

Ir-reazzjoni tad-dixxipli għal Ġesù rieqed

Is-serenità ta' Ġesù li hu muri lilna rieqed fuq imħadda fid-dgħajsa f'nofs din il-maltempata kbira ma tesprimix l-istess sentiment tad-dixxipli li qajmu lil Ġesù u qalulu: "Mgħallem, dan qisu m'hu xejn għalik li aħna se nintilfu?" (Mk 4:38).[15] Ma jidhirx li dan il-kliem id-dixxipli qaluh lil Ġesù b'ġentilezza. Minflok, aktar jidher li huma kienu qed iċanfru lil Ġesù talli baqa' rieqed daqs li kieku ma kien qed jiġri xejn.[16] Tant hu hekk, li San Mattew li kiteb wara San Mark ibiddel dan il-kliem tad-dixxipli minn: "Mgħallem, dan qisu m'hu xejn għalik li aħna se nintilfu?" għal "Salvana, Mulej! Se nintilfu!"

(Mt 8:25). Hekk ukoll jagħmel San Luqa meta jippreżentalna lid-dixxipli jgħidu lil Ġesù: "Mgħallem, Mgħallem, se nintilfu!" (Lq 8:24).

Dan huwa t-tieni kliem li d-dixxipli jtennu fl-Evanġelju skont San Mark. Sa issa kulma kienu qalu d-dixxipli hu biss dak li nsibu f'Mk 1:37 meta filgħodu kmieni sabu lil Ġesù jitlob u qalulu: "Kulħadd jistaqsi għalik." Issa, f'din is-sitwazzjoni ta' bżonn fuq id-dgħajsa waqt din il-maltempata, San Mark jagħtina t-tieni frażi minn fomm id-dixxipli. Għall-ewwel darba fl-Evanġelju skont San Mark, Ġesù jiġi msejjaħ u rikonoxxut bħala 'Mgħallem', bil-Grieg: *didaskale*, titlu li aktarx jitraduċi l-Aramajk *Rabbi*. Dan it-titlu nsibuh użat tnax-il darba fl-Evanġelju skont San Mark u dejjem jiġi applikat għall-persuna ta' Ġesù.[17] It-titlu *didaskale* - mgħallem - applikat għal Ġesù, insibuh mhux biss fuq fomm id-dixxipli tal-inqas tliet darbiet,[18] iżda wkoll fuq fomm persuni li jiltaqgħu ma' Ġesù, bħal ngħidu aħna, dak il-missier li jersaq lejn Ġesù jitolbu: "*Mgħallem*, ġibtlek lil ibni għax għandu spirtu mbikkem" (Mk 9:17), jew ir-raġel għani li resaq lejn Ġesù u qallu: "*Mgħallem* tajjeb, x'għandi nagħmel biex nikseb il-ħajja ta' dejjem?" (Mk 10:17.20). Darba biss insibu dan it-titlu fuq fomm Ġesù stess meta qabel l-aħħar ċena bagħat lid-dixxipli jippreparaw u qalilhom biex meta jsibu raġel iġorr ġarra bl-ilma jgħidulu: "Qallek l-*Imgħallem*: fejn hi l-kamra tiegħi li fiha nista' niekol l-ikla tal-Għid mad-dixxipli tiegħi?" (Mk 14:14).

Imma Ġesù hu ħafna aktar minn *Mgħallem,* kif sejħulu d-dixxipli fuq id-dgħajsa waqt il-maltempata. Dan jidher sewwa mill-fatt li meta San Mattew u San Luqa ġew biex jirrakkuntaw dan l-istess fatt, huma bidlu dan it-titlu billi kull wieħed minnhom ta titlu aktar

għoli għal Ġesù. San Mattew fil-fatt juża t-titlu bil-Grieg: *Kyrie - Mulej;* filwaqt li San Luqa juża t-titlu bil-Grieg: *epistata,* li litteralment ifisser dak li jippresiedi, jew il-kap. Il-mod, mela, kif id-dixxipli jindirizzaw lil Ġesù hawnhekk juri li għadhom ħafna 'l bogħod mill-mod kif l-awtur ta' dan l-Evanġelju jridna nifhmu lil Ġesù bħala "Kristu, l-Iben ta' Alla" (Mk 1:1).[19]

It-tweġiba ta' Ġesù lid-dixxipli

Għar-reazzjoni tad-dixxipli li marru jqajmu lil Ġesù li kien rieqed biex jikkomunikaw miegħu l-ansjetà tagħhom meta jgħidulu: "Mgħallem, dan qisu mhu xejn għalik li aħna se nintilfu?" (Mk 4:38), naqraw hekk: "Imbagħad [Ġesù] qam, ordna lir-riħ u qal lill-baħar: 'Iskot! Biżżejjed!' U r-riħ waqaf u waqgħet kalma kbira" (v.39).[20] It-traduzzjoni tal-*Għaqda Biblika Maltija* titraduċi l-verb bil-Grieg: *epitimesan* b'dan il-mod: "U Ġesù ORDNA lir-riħ," filwaqt li fit-traduzzjoni ta' Saydon naqraw hekk: "U Ġesù GĦAMAR IR-RIĦ BIL-QAWWA." Dak li hu interessanti ninnutaw hawnhekk huwa li l-verb Grieg: *epitimesan* li San Mark qed juża hawnhekk biex bih jurina l-azzjoni ta' Ġesù li biha sikket il-baħar, is-soltu jintuża għar-rakkonti tal-eżorċiżmu, meta Ġesù jsikket u jkeċċi xitan.[21] Hekk, per eżempju, naqraw fl-ewwel miraklu li jirrakkonta San Mark, meta fis-sinagoga ta' Kafarnahum fejn Ġesù kien qed jgħallem, daħal raġel bi spirtu ħażin, "imma Ġesù IKKMANDAH, bil-Grieg: *epetimesen*: 'iskot,' qallu, 'u oħroġ minnu'" (Mk 1:25).[22] F'dan il-każ tal-maltempata, San Mark, mela, donnu li qed juża dan l-istess verb biex jurina lil Ġesù jrażżan il-qawwa tar-riħ u l-mewġ tal-baħar bħalli kieku kien qed jagħmel xi eżorċiżmu.

F'dan il-kuntest, tajjeb li nżommu f'moħħna wkoll, li fl-Iskrittura il-baħar u l-mewġ huma simbolu tal-post fejn jgħammru mostri u xjaten. Is-Salmi għandhom bosta referenzi għall-kontroll ta' Alla l-Imbierek fuq il-baħar u l-protezzjoni li huwa jagħti lil dawk li jkunu qed jaqsmu l-ibħra waqt li jiġu mhedda mill-qilla tagħhom. Hekk naqraw, per eżempju, fis-Salm 107: 29

"U bidel ir-riefnu f'żiffa,
u sikket mewġ il-baħar,
Huma ferħu għax ibbnazza;
u hu wassalhom sal-port li xtaqu."

Issa, fost l-istagħġib tad-dixxipli, Ġesù juri l-istess

qawwa divina fuq il-baħar u r-riħ, b'mod illi nkomplu naqraw: "U waqgħet kalma kbira" (Mk 4:39). F'din is-silta, li hija magħmula biss minn 7 versi, il-kelma 'kbira', bil-Grieg: *megale*, qed tintuża hawn għat-tieni darba, u terġa' tintuża saħansitra għat-tielet darba. F'Mk 4:37 naqraw li "qam riefnu KBIR"; fil-vers 39 inkomplu naqraw li "waqgħet kalma KBIRA"; u fil-vers ta' wara, imbagħad, naqraw li quddiem dan il-miraklu d-dixxipli "qabadhom biża' KBIR" (v.40).

Il-mistoqsijiet ta' Ġesù lid-dixxipli

Ġesù iżda ma jiqafx hawn. Wara li jsikket ir-riħ u l-baħar, huwa jdur fuq id-dixxipli u jagħmlilhom żewġ mistoqsijiet. L-ewwel mistoqsija ta' Ġesù lid-dixxipli hija: "Dal-biża' kollu għaliex?" It-tieni ssegwi: "mela ma għandkomx fidi?" (v.40). Huwa sorprentendi mhux biss dak li Ġesù jagħmel minn fuq din id-dgħajsa, iżda wkoll il-mistoqsijiet li jagħmel lid-dixxipli u li bihom jikkritika l-biża' tagħhom.[23] Fil-periklu li sabu ruħhom fih id-dixxipli fuq id-dgħajsa, il-biża' kbir li qabadhom jidher sentiment normali u ovvju. Min-naħa l-oħra, il-kritika ta' Ġesù tista' tidher mhux reali: Ġesù jidher li kien qed jistenna mġiba differenti mid-dixxipli: minflok ma jiġu impressjonati mill-periklu tal-mewt li kienet qed toffri din il-maltempata, huma kellhom iserrħu rashom li Ġesù kien magħhom, ukoll jekk huwa kien rieqed f'din id-dgħajsa li fiha kien dieħel l-ilma!

F'kelma oħra, id-dixxipli sabu ruħhom bejn żewġ kurrenti: min-naħa kien hemm it-tempesta u min-naħa l-oħra kien hemm Ġesù. Min-naħa l-biża' li ħassew kien frott it-tempesta li sabu ruħhom fiha, min-naħa l-oħra, il-fidi kellha tinbet fihom minħabba l-preżenza ta' Ġesù fid-dgħajsa. Id-dixxipli mela, sabu ruħhom fi problema eżistenzjali: minn min kellhom jiġu impressjonati u determinati l-aktar: mit-tempesta jew mill-preżenza ta' Ġesù? Tajjeb li nżommu f'moħħna hawnhekk li d-dixxipli li Ġesù jċanfar fuq din id-dgħajsa ma kinux aktar prinċipjanti, jiġifieri ma kinux fil-bidu nett fir-relazzjoni tagħhom ma' Ġesù. Minflok huma diġà kellhom esperjenza tal-persuna ta' Ġesù u tal-qawwa tiegħu. Tajjeb niftakru wkoll li dawn kienu l-istess dixxipli li qabel dan l-episodju kienu preżenti sabiex jisimgħu t-tagħlim ta' Ġesù bil-parabboli: kien lilhom li "meta kien ikun waħdu magħhom, kien ifissrilhom kollox" (4:34). Madanakollu, jidher li ma

kienu fehmu xejn! Il-Kelma li kienu semgħu kienet għadha biss bħal dik iż-żerriegħa li waqgħet fuq il-passaġġ (ara Mk 4:3). F'kelma oħra, il-periklu li sabu ruħhom fih fuq id-dgħajsa kien jagħmel parti mill-prova tal-fidi tagħhom bħala dixxipli ta' Ġesù.

Din hija tema ċentrali fin-narrativa ta' San Mark. Dan l-Evanġelista ma tantx jagħtina stampa tajba wisq tad-dixxipli. Minkejja li dawn kienu kontinwament ma' Ġesù, b'danakollu huma jibqgħu persuni li donnhom ma jifhmux lil Ġesù, sakemm fl-aħħar jittraduh u jabbandunawh, b'mod illi meta niġu għall-waqt tad-difna ta' Ġesù ma nsibu lil ħadd minnhom preżenti.[24] F'kuntrast man-nuqqas kbir ta' fidi min-naħa tad-dixxipli li kienu dejjem ma' Ġesù, San Mark jippreżentalna serje ta' personaġġi oħra li jissemmew darba biss, imma li l-fidi tagħhom f'Ġesù tispikka ħafna.[25] Hekk, per eżempju, Ġajru li dwaru San Mark jgħidilna: "Dan, malli ra [lil Ġesù], inxteħet f'riġlejh, u talbu ħafna u qallu: 'Binti ż-żgħira waselt fl-aħħar ejja qiegħed idejk fuqha, ħalli tfiq u tgħix'" (Mk 5:22-23). Meta mbagħad Ġesù jiddawwar ma jmur minħabba l-laqgħa li kellu mal-mara li kienet tbati bit-tnixxiegħa tad-demm, lil Ġajru jgħidulu: "Bintek mietet; għalfejn tħabbtu iżjed l-Imgħallem?" (v.35). Ġajru sab ruħu bejn li jagħżel li jiġi determinat mill-qawwa tal-mewt, u allura li jitlef kull tama, jew inkella li jżomm sħiħ fil-fidi tiegħu fil-qawwa ta' Ġesù. Fil-fatt, Ġesù jgħinu f'din l-għażla meta jgħidlu: "Tibżax, biss inti emmen" (v.36).

Mhux biss il-fidi kbira ta' Ġajru tikkontrasta man-nuqqas ta' fidi tad-dixxipli, imma wkoll il-fidi tal-mara li kienet ilha tnax-il sena sħaħ tbati bit-tnixxiegħa tad-demm. Mimlija fidi f'Ġesù hija qalet: "Jekk immiss imqar il-mantar tiegħu nkun imfejqa" (v.28). Irid

ikollok fidi kbira biex tgħid kliem bħal dan. Fil-fatt, Ġesù jfaħħar il-fidi tagħha meta jgħidilha: "Binti, il-fidi tiegħek salvatek; mur bis-sliem, u kun imfejqa mill-marda tiegħek" (v.34). Il-fidi ta' din il-mara iżda tikkuntrasta mill-ġdid man-nuqqas ta' kompressjoni tad-dixxipli li meta Ġesù staqsa: "Min messli l-mantar?" (v.30), id-dixxipli qalulu: "Qiegħed tara dawn in-nies kollha jrossu madwarek, u tistaqsi: Min messni?" (v.31).

Eżempju ieħor ta' kuntrast bejn il-fidi ta' karattri li jissemmew darba biss f'dan l-Evanġelju u n-nuqqas ta' fidi tad-dixxipli li kienu kontinwament ma' Ġesù nsibuh fl-episodju ta' dak il-missier li kellu ibnu maħkum mix-xitan (ara Mk 9:14-29). B'fiduċja kbira f'Ġesù, dan il-missier ried jieħu lil ibnu għand Ġesù iżda minflok sab biss lid-dixxipli. Dawn iżda ma rnexxielhomx ikeċċu lix-xitan minn ibnu u din il-ħaġa setgħet qatgħetlu qalbu, tant illi meta wasal Ġesù dar-raġel qallu: "Jekk tista' tagħmel xi ħaġa, għinna u ħenn għalina!" (9:22). Dan id-djalogu aktar espliċitu fuq il-fidi jkompli meta naqraw hekk: "Qallu Ġesù: 'Kollox jista' jkun għal min jemmen!' Missier it-tifel minnufih beda jgħajjat u jgħidlu: 'Jiena nemmen! Għinni fil-fidi nieqsa tiegħi!'" (vv.23-24).

F'dawn it-tliet eżempji li semmejna - Ġajru, il-mara bit-tnixxiegħa tad-demm u l-missier li kellu ibnu mxajtan - naraw kuntrast kbir mad-dixxipli li kienu ma' Ġesù fuq id-dgħajsa u li Ġesù ċanfarhom minħabba li ma kellhomx fidi.

L-istagħġib tad-dixxipli fuq id-dgħajsa

L-Evanġelista San Mark ma jsemmix il-biża' tad-dixxipli waqt il-maltempata fuq il-baħar. Huwa biss wara l-intervent qawwi ta' Ġesù u l-mistoqsijiet li jagħmlilhom li naqraw: "U qabadhom biża' kbir, u bdew jgħidu lil xulxin: 'Dan min hu, mela, biex saħansitra r-riħ u l-baħar jisimgħu minnu?'" (Mk 4:41).[26] Dan ifisser li aktar milli t-tempesta u l-periklu tal-mewt li sabu ruħhom fih, kien Ġesù stess li qajjem fihom biża' kbir. Din ma kinetx l-ewwel darba li l-għemil ta' Ġesù wassal għal reazzjoni bħal din. Wara l-ewwel miraklu ta' eżorċiżmu li jagħmel Ġesù fis-Sinagoga ta' Kafarnahum, naqraw li dawk preżenti "ilkoll stagħġbu, u bdew jistaqsu lil xulxin u jgħidu: 'Dan x'inhu? X'tagħlim ġdid mogħti bis-setgħa! Sa lill-ispirti ħżiena jikkmanda, u huma joqogħdu għalih!'" (Mk 1:27).

Hija wiesgħa d-diskussjoni fost il-Kummentarji kif għandha nivvalutaw il-biża' tad-dixxipli f'dan l-episodju. Li t-terminu 'biża'', bil-Grieg: *phobos*, jista' jissarraf f' "biża' reliġjuż" quddiem id-divin hija xi ħaġa li jaffermawha numru ta' studjużi.[27] Madanakollu, jekk inhu hekk, forsi wieħed jistenna li r-reazzjoni tad-dixxipli kellha tkun waħda ta' adorazzjoni, ta' tifħir jew akklamazzjoni u ringrazzjament bħalma ġara f'Kafarnahum meta Ġesù fejjaq lill-paralitiku (ara Mk 2:12). Iżda minflok hawnhekk naqraw li d-dixxipli beżgħu. Il-verb li jintuża' hawn bil-Grieg: *phobeo* - "beżgħu."

Huwa għalhekk li numru ieħor ta' kummentarji jinterpretaw il-biża' tad-dixxipli bħala biża' tassew, f'rabta ma' nuqqas ta' fidi.[28] Il-verb li jintuża hawn bil-Grieg: *phobeo* - "beżgħu", huwa użat b'mod ripetut f'episodji oħra li jiġu wara dan l-episodju sabiex jiddeskrivi r-reazzjoni ta' persuni differenti għall-għemil ta' Ġesù. Hekk, per eżempju, il-kap tas-sinagoga li kien qed jibża' li bintu kienet se tmut, Ġesù jistiednu sabiex ma jibżax (ara Mk 5:36). Id-dixxipli li beżgħu meta raw lil Ġesù miexi fuq il-baħar għax stħajluh li kien xi fantażma, Ġesù qalilhom: "La Tibżgħux!" (Mk 6:50). Dak li hu interessanti hu li l-verb "beżgħu" huwa l-aħħar verb li bih jagħlaq San Mark, tal-inqas fl-edizzjoni qasira tiegħu, meta f'Mk 16:8 naqraw li n-nisa li marru ħdejn il-qabar telqu "u ma qalu xejn lil ħadd,

għax beżgħu, bil-Grieg: *ephobounto gar*.

Konklużjoni

Sa mill-ewwel vers tal-Evanġelju li ħallielna, San Mark juri interess partikulari f'Ġesù u jibqa' jaffronta lill-qarrejja tiegħu bil-mistoqsija ewlenija li tiddomina din in-narrativa: min hu Ġesù?[29] It-tweġiba għal din il-mistoqsija li tixbah lil dik li nsibu f'4:41 - "Dan min hu, mela, biex saħansitra r-riħ u l-baħar jisimgħu minnu?" għandha żewġ dimensjonijiet. L-ewwel, il-parallel ma' Ġona li joħroġ tajjeb f'dan l-episodju jikkonferma li Ġesù hu tassew aqwa minn Ġona, għaliex minflok ma talab lil Alla, Ġesù jindirizza direttament lir-riħ u lill-baħar (ara Mt 12:41; Lq 11:32). It-tieni, Ġesù wettaq dak li fit-Testment il-Qadim Alla biss seta' jagħmel, jiġifieri li jegħleb il-qawwiet tal-ħażen kaotiċi kif jindikaw numru ta' testi mit-Testment il-Qadim.[30] L-episodju tat-tempesta fuq il-baħar li nsibuh f'Mk 4:35-41, mela, b'xi mod għandu l-għan li jgħinna nifhmu aħjar l-implikazzjonijiet tal-mistoqsija dwar l-identità ta' Ġesù, u allura jservi bħala għajnuna sabiex nippruvaw nagħtu tweġiba għal din l-istess mistoqsija. Għall-qarrej tal-Evanġelju, it-tweġiba għall-mistoqsija tad-dixxipli hija ovvja: huwa l-Mulej Alla li għamel il-baħar, u huwa Alla biss li jista' jikkontrollah. L-awtorità li biha Ġesù kien qed jaġixxi, bħal fil-każ ta' Mk 2:1-12, hija dik ta' Alla nnifsu.

Referenzi

1 Fuq it-teoloġija tal-Evanġelju ta' San Mark ara, W.R. Telford, *The Theology of the Gospel of Mark: New Testament Theology* (Cambridge: Cambridge University Press, 1999).

2 Għal studju tajjeb fuq il-Kristoloġija ta' San Mark ara, Elizabeth Struthers Malbon, *Mark Jesus: Characterization as Narrative Christology* (Waco, Texas: Baylor University Press, 2009).

3 Din is-silta nsibuha rrakkuntata wkoll fl-Evanġelju skont San Mattew (ara Mt 8:23-27) u f'San Luqa (ara Lq 8:22-25).

4 John R. Donahue - Daniel J. Harrington, *The Gospel of Mark*, Sacra Pagina 2 (Collegeville, Minnesota: The Liturgical Press, 2002), 160 jinnota li l-akbar konċentrazzjoni ta' mirakli nsibuhom proprju minn din is-silta 'il quddiem (Mk 4:35) sa Mk 8:27 meta Ġesù jasal f'Ċesarija ta' Filippu. B'dan il-mod, din it-taqsima sservi biex teoloġikament timmanifesta lil Ġesù bħala dak li jwassal il-qawwa ta' Alla fuq it-tbatija umana. Ħafna Kummentarji jżommu li San Mark hawnhekk kien qed jagħmel użu ta' kollezzjoni ta' mirakli li sab miġburin bħal f'kollezzjoni. Fuq dan il-punt ara d-diskussjoni u l-biografija li jagħti J.P. Meier, *A Marginal Jew: Rethinking the Historical Jesus* (New York: Doubleday, 1994), 2: 924-925; 1003-1004.

5 Michael Mullins, *The Gospel of Mark* (Dublin: Columba Press, 2005), 148 jispjega tajjeb il-kronoloġija tal-jiem fl-ewwel kapitli ta' San Mark u dak li Ġesù wettaq f'dawn il-jiem, inkluż f'dan l-episodju.

6 Dan il-vjaġġ jintemm f'Mk 5:1 fejn naqraw: "Waslu x-xatt l-ieħor tal-baħar …" Din mhijiex l-unika referenza li jagħtina San Mark għal Ġesù u d-dixxipli li jaqsmu għan-naħa l-oħra tax-xatt. Hemm żewġ referenzi oħra f'dan l-Evanġelju għal dan l-ispustament min-naħa għall-oħra tax-xatt (ara Mk 6:45-52; 8:14-21). San Mark jidher li kellu interess partikulari f'dan id-dettal. Dan jidher mill-fatt li San Mattew jagħtina biss tnejn minn dawn l-episodji (ara Mt 8:18-27; 14:22-33), filwaqt li San Luqa jagħtina waħda biss (ara Lq 8:22-25). Fuq l-iskema tal-episodji li fihom insibu referenza għal Ġesù u d-dixxipli li jaqsmu għan-naħa l-oħra tal-baħar f'San Mark ara l-istudju ta' W. Kelber, *Mark's Story of Jesus* (Philadelphia: Fortress, 1979), 30-33.

7 Għal aktar informazzjoni fuq dan it-territorju pagan u l-importanza ta' din il-mossa ta' Ġesù ara l-kumment ta' Ben Witerington III, *The Gospel of Mark: A Socio-Rhetorical Commentary* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 2001), 173-174.

8 It-tip ta' dgħajsa li tissemma hawn nistgħu nimmaġinawha minn skoperta arkeoloġika tad-dgħajsa magħrufa bħala "Kinnerat" li nstabet fl-1986 u minn możajk ta' dgħajsa li nstab f'Magdala-Taricheae. Din it-tip ta' dgħajsa kienet tkun twila madwar 26 pied u wiesgħa madwar 8 pidi, u tesa' madwar tnax jew ħmistax-il persuna. Fuq dan ara John J. Rousseau - Rami Arav, *Jesus and His World* (Minneapolis: Fortress, 1995), 25-30. Tajjeb ninnutaw li t-tema tad-dgħajsa tgħaqqad dan l-episodju flimkien. Mhux biss, imma d-dgħajsa b'xi mod issir iċ-ċentru tal-istorja: tgħid id-dgħajsa se tegħreq jew le? Fuq dan l-argument ara, Francis J. Moloney, *The Gospel of Mark: A Commentary* (Peabody: Massachusetts: Hendrickson, 2002), 98. Mhuwiex ċar għaliex l-Evanġelista hawnhekk jagħmel referenza għal dgħajjes oħra minħabba li dawn ma għandhom l-ebda sehem fil-kumplament tal-istorja. Tajjeb ninnutaw li l-edizzjoni tal-*Għaqda Biblika Maltija*, hawnhekk tħalli għal kollox barra l-espressjoni bil-Grieg: *met' autou* tradotta bil-Malti "li kienu miegħu." Din hija l-istess frażi lis-soltu l-Evanġelisti jużaw biex jesprimu min huma d-dixxipli. Pereżempju, din l-espressjoni nsibuha f'Mk 3:14 u terġa' tidher fl-episodju tal-indimunjat f'Ġerasa f'5:18 meta dan "beda jitolbu ħafna biex iħallih *jibqa' miegħu.*"

9 Bas van Iersel, *Marco, La lettura e la risposta: un commento* (Brescia: Queriniana, 2000), 178 jinnota li f'dan l-episodju l-isem ta' Ġesù b'mod espliċitu ma jissemma qatt. Mhux hawn biss imma wkoll fl-episodji li nsibu qabel dan ir-rakkkont fejn huwa hu li jieħu l-inzjattiva biex ikompli l-vjaġġ li jibda f'Mk 1:38.

10 Fuq il-mod għal għarrieda li bih il-baħar tal-Galilija jitqalleb minħabba l-pożizzjoni ġeografika tiegħu ara G. Dalman, *Sites and Ways: Studies in the Topography of the Gospels* (London: SPCK, 1935), 182-183. Ara wkoll W. L. Lane, *Commentary on the Gospel of Mark. The New International Commentary on the New Testament* (Grand Rapids: Eerdmans, 1974), 175.

11 L-imħadda li fuqha Ġesù kien rieqed, huwa dettal li jagħtih biss San Mark u aktarx li jirreferi għal speċi ta' *cushion* li kien ikun hemm fil-poppa biex fuqha joqgħod dak li jkollu t-tmun f'idejh.

12 Ara wkoll Ġob 11:18-19.

13 Ara, per eżempju, R.M. Grant, *Miracle and Natural Law in Graeco-Roman and Early Christian Thought* (Amsterdam: North Holland, 1952), 169. Ara wkoll Francis J. Moloney, *The Gospel of Mark: A Commentary* (Peabody, Massachusetts: Hendrickson, 2002), 99 n.141; B.M.F. van Iersel – A.J.M. Linmans, "The Storm on the Lake: Mk IV 35-41 and Mt VIII 18-27 in the Light of Form Criticism, 'Redaktionsgeschichte' and Structural Analysis," ed T. Baarda, *Miscellanea Neotestamentica II,* NovTSup 48 (Leiden: Brill, 1978), 17-48.

14 Ara Benoit Standaert, *Marco: Vangelo di una note vangelo per la vita, Commentario* (Bologna: Edizione Dehoniane, 2012), 282.

15 Dawn il-kelmiet ifakkruna f'testi oħra tat-Testment il-Qadim li fihom Israel ippersegwitat u fit-tfittxija għal għajnuna quddiem sitwazzjoni li fiha l-qerda tiegħu kienet tidher li waslet tassew, jgħajjat lil Alla – speċjalment f'Salm 44:24-27; 59:6 - bl-istess mistoqsija li d-dixxipli jagħmlu lil Ġesù f'dan l-episodju. Fuq il-fatt li

l-Mulej Alla donnu 'jqum' ara Salm 78:65.

16 Mistoqsija simili b'ton pjuttost ta' rabja nsibuha fuq fomm Marta fl-Evanġelju skont San Luqa, meta Marta ddiżappuntanta bl-atteġjament ta' Ġesù tgħidlu: "Mulej, m'intix tara kif oħti ħalliet ix-xogħol kolli fuqi biss?" (Lq 10:40). Klemens Stock, *Marco, Commento contestuale al secondo Vangelo* (Roma: AdP 2010), 86 jagħmel referenza għall-indemonjat f'Kafarnahum li għajjat: "Ġejt biex teqridna?" (Mk 1:24) u jgħid lid-dixxipli hawnhekk qed jużaw l-istess kelma għaliex bl-istedina li Ġesù kien jagħmel lid-dixxipli sabiex jaqsmu għan-naħa l-oħra tax-xatt, fil-fatt kien wassalhom għal dan it-telfien jew nawfraġju. Xi wħud iżommu li din ix-xena hija rappreżentazzjoni tal-maltempati tal-persekuzzjoni li kienet għaddejja minnha l-Knisja li għaliha kiteb San Mark, u allura għat-talba tal-Knisja għall-Mulej li kien qed jidher donnu 'indifferenti' f'dan il-bżonn. Għalkemm din l-interpretazzjoni tmur lura għal Tertulljanu, m'hemm l-ebda indikazzjoni fin-narrativa li San Mark ried li nifhmu din il-ġrajja b'dan il-mod. Fuq dan ara, Morna D. Hooker, *The Gospel According to Mark,* Black's New Testament Commentaries (London: B & C Black, 1991), 138. Ara wkoll, C.E.B. Cranfield, *St Mark* (Cambridge: Cambridge University Press, 1963), 175.

17 Fuq dan il-punt ara l-kummenti sbieħ ta' Klemens Stock, *Marco: Commento contestuale al secondo Vangelo* (Roma: Edizioni AdP, 2010), 86-87.

18 Ara Mk 9:38; 10:35; 13:1.

19 Ara J. Painter, *Mark's Gospel: Worlds in Conflict.* New Testament Readings (London: Routledge, 1997), 87.

20 Ben Witerington III, *The Gospel of Mark: A Socio-Rhetorical Commentary* (Grand Rapids, Michagan: Eerdmans, 2001),176 jiġbed l-attenzjoni li l-azzjoni ta' Ġesù li jsikket ir-riħ u l-mewġ qalil tal-baħar mhux biss isservi biex biha San Mark jippreżentalna stampa tad-divinità ta' Ġesù, imma sservi wkoll ta' kuntrast ma' dak li naqraw f'2 Makk 9:8 fejn Antijoku jipprova jsikket il-baħar biex juri l-qawwa divina tiegħu. Skont Ġob 26:11-12; Salm 104:6-7; Isa 51:9-10, li ssikket il-baħar hija xi ħaġa li jista' jagħmilha Alla biss. Fil-Letteratura Griega-Rumana nsibu bosta referenzi għal allat jew imperaturi Rumani li kellhom seta' fuq il-qilla tal-baħar. Numru ta' studji jsostnu li din il-ħaġa setgħet għenet lill-qarrejja oriġinali ta' dan l-Evanġelju sabiex jifhmu aktar il-qawwa ta' din l-istorja. Ara per eżempju, A.Y. Collins, "Mark and His Readers: The Son of God among Greeks and Romans," *Harvard Theological Review* 93 (2000): 85-100.

21 Fuq l-użu tal-verb *epetimesen* [sikket] fl-Evanġelju ta' San Mark, ara l-artiklu ta' H.C. Kee, "The Terminology in Mark's Exorcism Stories," *New Testament Studies* 14 (1968): 232-246.

22 Benoit Standaert, *Marco: Vangelo di una notte vangelo per la vita, Commentario* (Bologna: Edizione Dehoniane, 2012), 274 jagħmel referenza għax-xogħlijiet ta' Lagrange u P. Wendling li fihom jinnutaw bosta korrispondenzi letterarji bejn l-eżorċiżmu fis-sinagoga ta' Kafarnahum u t-tempesta fuq il-baħar.

23 Kemm San Mattew kif ukoll San Luqa meta jiġu biex jagħtuna l-edizzjoni tagħhom ta' din il-ġrajja, jippruvaw inaqqsu t-ton aħrax ta' Ġesù lid-dixxipli f'dawn il-mistoqsijiet li jagħmlilhom. Minflok "Dal-biża' kollu għaliex? Mela ma għandkomx fidi?" kif naqraw f'Mk 4:40, San Mattew jikteb: "Dan il-biża' kollu għalfejn, ja nies ta' fidi ċkejkna?" (Mt 8:26), filwaqt li San Luqa jikteb: "Fejn hi l-fidi tagħkom?" (Lq 8:25).

24 Dan f'kuntrast mad-dixxipli ta' Ġwanni l-Battista, li meta semgħu li Erodi kien qatalgħu rasu, marru, ħadu l-ġisem tiegħu u difnuh (ara Mk 6:29). Fuq

it-trattament tad-dixxipli f'San Mark teżisti lettaratura varja u vasta. Ara per eżempju, l-istudju ta' Ernest Best, *Following Jesus, Discipleship in the Gospel of Mark, Journal for the Study of the New Testament, Supplement Series 4* (Sheffield: JSOT 1981).

25 Għal studju fuq il-fidi kbira ta' dawn il-personaġġi li jissemmew darba biss u li jissejħu 'personaġġI minuri' f'kuntrast mad-dixxipli, ara per eżempju Gianattilio Bonifacio, *Personaggi Minori e Discepoli in Marco 4-8: la funzione degli episodi dei personaggi minori nell'interpretazione con la storia dei protagonist* (Roma: Pontificio Istituto Biblico, 2008).

26 L-espressjoni "qabadhom *biża' kbir*" bil-Grieg: *phobethesan phobon,* hija l-istess espressjoni li nsibu f'Ġona 1:10 (LXX) użata sabiex tiddeskrivi ir-reazzjoni ta' dawk li kien hemm fuq il-ġifen ma' Ġona u għall-mod kif Ġona jagħmel referenza għal Alla. Espressjoni simili nsibuha wkoll f'Ġona 1:16 li tintuża sabiex tiddeskrivi it-tweġiba ta' kif il-baħar jikkalma wara li kienu tefgħu lil Ġona minn fuq id-dgħajsa, tweġiba li twassal sabiex dawn joffru sagrifiċċju u talb.

27 Ara, R. H. Gundry, *Mark. A Commentary on His Apology for the Cross* (Michigan: Grand Rapids, 1993), 241 R.H. Stein, *Mark.* Baker Exegetical Commentary on the New Testament (Michigan: Grand Rapids, 2008), 244-245; V. Taylor, *The Gospel According to St Mark* (London: Macmillan, 1966), 277.

28 Ara, per eżempju, G. Cirignano - F. Montuschi, *Marco un Vangelo di Paura e di Gioia.* Esegesi e psicologia di sentimenti contrapposti, CSB 37 (Bologna, 2000), 20; E. K. Broadhead, *Teaching with Authority.* Miracles and Christology in the Gospel of Mark. Journal for the Study of the New Testament Series 74 (Sheffield: JSOT Press,1992), 93-97; Paolo Mascilongo, *"Ma voi, chi dite che io sia?" Analisi narrative dell'identità di Gesù e del cammino dei discepoli nel Vangelo second Marco, alla luce della 'Confessione di Pietro' (Mc 8,27-30),* Analecta Biblica 192 (Roma: Gregorian & Biblical Press, 2011), 226-228.

29 Din hija l-mistoqsija li Ġesù nnifsu jagħmel lid-dixxipli fin-nofs tan-narrativa ta' dan l-Evanġelju, mistoqsija li jwieġeb għaliha Pietru meta jgħidlu: "Inti l-Messija" (Mk 8:29).

30 Ara, per eżempju, Ġen 8:1; Salm 74:13-14; 104:4-9; 107:25-30.